

SPRÁVA ZO SEMINÁRA CROSS BORDER: NÁDEJ V ČASE NEISTOTY

*Dominika Maria Brol, Miroslav Litavský,
Helena Pechová, František Hodný,
Kateřina Tvrdá, Lucie Václavková,
Pavla Frňková, Veronika Kirchnerová,
Michaela Mrázová, Lucie Zárubová,
Jana Klekar a Olga Daşkın*

Cross Border seminár 2022 bol po trojročnej prestávke opäť realizovaný prezenčnou formou od 7. do 9. novembra 2022 v hlavnom meste Lotyšska – Rige. Tento seminár je primárne orientovaný na prax a rozvíjanie kompetencií u praktikov kariérového poradenstva formou prednášok a workshopov, v rámci ktorých sa prezentujú aktuálne a zaujímavé národné iniciatívy a projekty.

Svet kariérového poradenstva sa prispôsobuje zmenám, ktoré priniesli celosvetové aj lokálne krízy posledných rokov. Niektoré pracovné odvetvia, ako napríklad gastro sektor, alebo služby boli otrásené protiepidemickými opatreniami. Kariéroví poradcovia a poradkyne mali obmedzenú možnosť kontaktu s klientmi a museli hľadať nové alternatívy v online priestore alebo pomocou iných foriem dištančného poradenstva. Nastupujúca energetická a finančná kríza prináša do oblasti pracovného uplatnenia nové neistoty. To, ako si v časoch neistoty uchovať nádej na pozitívnu zmenu a ako to sprostredkovať svojim klientom, bolo ústrednou témou tohtoročného Cross Border seminára.

Rámec nádeje v časoch neistoty ako prvý nastavil ústredný rečník podujatia **Dr. Norman Amudson** vo svojom príspevku: „Applying Hope-Action Theory and Active Engagement Practice in Uncertain Times“. Aj keď aktivita prebehla online, zážitok bol kvalitne sprostredkovaný a účastníci si užili prezentáciu zameranú na predstavenie „Hope - Action Theory“ aj praktické cvičenie. Jadro teórie vystihuje metafora veterníka, kde jednotlivé lupene reprezentujú potrebné kroky, ktoré musíme pri snahe o pozitívnu zmenu podniknúť. Patria sem sebareflexia vlastných priorít a hodnôt, poznanie vlastných jedinečností a ich dopad na rozmanité alternatívy budúcnosti, schopnosť flexibilnej vízie možných variantov vývoja situácie, stanovovanie si zmysluplných cieľov a stratégií k ich dosiahnutiu a samotný pohyb vpred, teda podniknutie konkrétnych akcií. Tieto kroky ako lupene veterníka rotujú okolo osi, ktorú tvorí nádej. Vonkajšie prostredie reprezentuje v modeli dynamiku zmeny a je popísané ako vietor, ktorý roztáča celý veterník. Predstavené boli aj niektoré intervencie, ktoré slúžia k podpore klientov v čase neistoty (práca s metaforami, vízia cieľov, krokovanie, pohľad aj pohyb smerom vzad...). Práca s telom, vízia cieľa a reflexia vlastného postupu boli obsahom praktickej ukážky.

Viac o teórii a dopadoch konkrétnych intervenčných programov sa môžete dozvedieť priamo [v článku autora](#).

Po úvodnom vystúpení nasledovali workshopy expertiek a expertov z 10 krajín EU, ktorí predstavili aktuálne používané prístupy.

Tihana Hrkač z Chorvátska viedla workshop „Be your own Super Hero“. V rámci prvej časti workshopu predstavila ich pracovisko *Croatian Employment Service* (CES) a to, ako sa vo svojej práci počas nútených lockdownov prispôbovali okolnostiam a za použitia online nástrojov boli k dispozícii pre svojich klientov. V druhej časti workshopu účastníci interaktívnou diskusiou v malých skupinách reflektovali svoj pohľad na superschopnosti, ktorými by mal byť obdarený či už poradca a poradkyňa, alebo klienti v čase zmeny a neistoty. V závere aktivity došlo k spoločnému zdieľaniu pomenovaných kvalít.

Viktorija Gaina z Lotyšska viedla workshop „Let’s play! Metaphorical cards as a tool of resource exploration, v ktorom predstavila zásady práce s metaforickými kartami a účastníci si v skupinách vyskúšali aktivitu zameranú na symbolické vyjadrenie bolesti a problémov spojených s ťažkým obdobím, ktoré prekonali. Rovnako sme sa však zamerali aj na odhaľovanie vnútorných zdrojov a vyskúšali sme si silu skupiny v schopnosti priniesť pozitívnu reformuláciu problematických oblastí každého účastníka. Použité karty aj typ hry „poker“ sú vhodné na prispôsobenie a adaptovanie na iné potreby a poradenské či terapeutické využitie. Za najviac objavný bol moment skupinovej korekcie a ponuku pozitívneho chápania vybraných slabín a ich symbolov. Prezentácia a link na použité karty sú dostupné [online](#) na stránke organizátorov.

Margit Pichler z Rakúska viedla workshop: „Career guidance moving towards the new normal by developing effective strategies of orientation, decision-making and coping.“ V zážitkovej časti stretnutia bola predstavená metóda „PERMA ruka“ majúca základ v teórii pozitívnej psychológie Seligmana. V tomto modeli je PERMA použitá ako akronym: P ako pozitívne emócie (*Positive emotions*) ktoré klient môže v poradenstve zažiť, E ako angažovanosť (*Engagement*) silných stránok klienta, R ako vzťahy (*Relationships*), M ako zmysel života (*Meaning*), A ako Úspech (*Accomplishment*) prejavujúci sa stavianím si cieľov a rozmieňaním ich na menšie, realistické kroky k dosiahnutiu cieľa. Túto metódu si facilitátori tréningov osvojujú v štyroch krokoch, a to: naučiť sa ju, implementovať ju vo svojom živote, žiť v súlade s jej princípmi a nakoniec zdieľať ju s ostatnými. V praktickej časti tohto workshopu nasledovali príklady cvičení.

Julija Pirnat a Daša Babič zo Slovinska prakticky previedli zručnosti, ako manažovať neistotu a premenu v oblasti kariéry. Na základe odpovedí klienta na otázky v dotazníku „The Time Perspective Questionnaire“ profesora psychológie Zimbardo je možné odlíšiť tri časové pohľady a to: minulosť, prítomnosť, budúcnosť a dve perspektívy: hedonistickú a fatalistickú. Kombináciou týchto možností vznikne preferovaný prístup klienta k manažovaniu pracovnej i súkromnej oblasti života. Kľúčový je prístup a presvedčenie klienta ohľadom jeho budúcnosti. Vplyv na toto presvedčenie samozrejme majú minulé skúsenosti. V práci v malých skupinách a za pomoci terapeutických kariet si poradcovia mohli preskúmať a nazvať svoju vlastnú životnú perspektívu.

Slovensko reprezentovala workshopom „Zamestnávania ľudí so zdravotným znevýhodnením“ **Anna Podlesná**. Jej prezentácia obsahovala aktuálne dáta špecifické pre slovenský trh práce, ako

i praktické príklady, ako zvyšovať povedomie zamestnávateľov o potrebách týchto ľudí a tým i zamestnanosť ľudí s rôznou mierou znevýhodnenia na trhu práce. Najdôležitejším sa javí zmena myslenia, kde pracovné miesto podporuje a stavia na silných stránkach jednotlivca, a pomáha v oslabených oblastiach individuálnym prístupom šitým na mieru daného zamestnanca. Workshop mal veľký ohlas v komunite a vzbudil podnetnú diskusiu medzi kolegami a kolegynami.

Na poslednom workshope kolegyne z Českej republiky, **Pavla Frňková** a **Veronika Kirchnerová**, odprezentovali aktuálnu ponuku systému kariérového poradenstva v školstve. Najdôležitejším bodom nového a systémového prístupu je hĺbková reflexia všetkých účastníkov, nielen žiakov, ale aj učiteľov, a to prostredníctvom série otázok a následnej spoločnej diskusie. Na záver stretnutia bola poradcom a poradkyňiam sprostredkovaná i skúsenosť s novým online nástrojom **StartiD** na prepájanie žiakov a zamestnávateľov, ktorý zaručuje bezpečnosť pre neplnoletých študentov hľadajúcich si brigádu ako prvú pracovnú skúsenosť.

Všetky prezentácie z workshopov a ďalšie informácie sú dostupné v anglickom jazyku na stránke usporiadateľa [lotyšského Euroguidance](#).

Zo Slovenska sa seminára zúčastnili laureáti [Národnej ceny kariérového poradenstva](#) (obrázok 1): Anna Podlesná (spoločnosť Profesia, ocenená 2021), Miroslav Litavský (CPPPaP Košický kraj, ocenený 2022), Martin Kubiš (K.A.B.A., ocenený 2022) a Dominika Maria Brol (CPPPaP Bratislava I).

Obrázok 1

Českou republiku na Cross Border semináři zastupovalo devět účastníků (obrázek 2), kteří ve druhé části zprávy sdílí své zážitky a postřehy.

František Hodný, Kateřina Tvrdá

Každý z workshopů byl zajímavý, ale vzhledem k našemu profesnímu zaměření nás nejvíce zaujal workshop z Rakouska „Career guidance moving towards the new normal by developing effective strategies of orientation, decision-making and coping“. Paní **Margit Pichler** popisovala metodu kariérového poradenství, kterou využívají na rakouských školách, tzv. PERMA HAND. Tato metoda se využívá u žáků ve věku 13–18/19 let a je zaměřena na rozvoj pěti klíčových oblastí. Ke každé z těchto oblastí byly představeny techniky, tipy na aktivity a introspektivní otázky, které při práci s žáky využívají. Ačkoliv sami poskytujeme kariérové poradenství na základních a středních školách, tak oceňujeme takto strukturovaný přístup pro jednotlivé oblasti a jejich zasazení do komplexního rámce. Věříme, že právě tento model kariérového poradenství by se dal aplikovat i v českém prostředí a jsme rádi, že jsme měli možnost se s ním seznámit. Seminář byl velice praktický a oceňujeme jeho využitelnost v praxi.

Obrázek 2

Lucie Václavková

Vybrala jsem si čtyři následující workshopy.

Tihana Hrkač: „Be your superhero“ – workshop o kariérovém poradenství v Chorvatsku. V jeho první části jsem se dozvěděla, jak je v Chorvatsku zabezpečováno a vykonáváno kariérové poradenství pro žáky a studenty a jak se na něm podílejí úřady práce (*Croatian Employment Service*). Tihana Hrkač také mluvila o výzvách během tzv. covidového období i následující reorganizaci poradenské práce. V druhé části workshopu jsme se zaměřili na reflexi naší práce během covidu-19 (co pro nás bylo náročné, co jsme se naučili, co nám pomohlo). Na závěr jsme se zamysleli nad tím, jaké vlastnosti má mít superhrdina (superhero).

Marko Glišić: „My ideal job“ – workshop o hledání profesního směru. Marko Glišić představil svoji práci s mladými lidmi a pak jsme se ve dvojicích a malých skupinkách věnovali mapování naší práce. Bylo pro mě zajímavé poznat profesní cestu mé kolegyně Brigit z Německa a také slyšet, jak ona vnímá tu moji. Zaujalo mne, jak jsme ve dvou týmech různě vnímali koncept „ideální práce“. Zatímco naši kolegové se více zaměřili na přínosy nalezení a vykonávání takové práce, my jsme spíše popisovali přínosy, vize či směřování k vysněné práci.

Julija Pirnat a Daša Babič: „Managing career uncertainty and career transitions with time perspective questionnaire“ – workshop zaměřený na časovou perspektivu rozhodování. Julija a Daša během workshopu vysvětlovaly, jak lidi ovlivňuje různé vnímání jejich minulosti, současnosti, budoucnosti a jak je důležité tuto okolnost brát v kariérovém poradenství v úvahu. Představily dotazník časové perspektivy (*time perspective questionnaire*) od P. Zimbarda, který pomáhá tuto perspektivu identifikovat. Také naznačily techniky, jak můžeme s klienty pracovat na tom, aby začali vnímat svoji minulost, současnost i budoucnost v pozitivním světle.

Viktorija Gaina: „Let’s play! Metaphorical cards as a tool of resource exploration“ – workshop zaměřený na práci s metaforickými kartami. Pracovali jsme v malých skupinách a s kartami jsme hráli tři kola hry podobné mariáši. Na začátku jsme dostali karty, které jsme mohli během hry měnit. Potom proběhla naše reflexe. Zajímavé bylo, že na kartách převažovaly spíše negativně zabarvené motivy, což v nás vyvolávalo vzpomínky na náročné situace. Bylo však inspirující hledat za pomoci různých otázek s dalšími kolegy ze skupiny to pozitivní a také se zamyslet nad tím, jaké to je hrát „s rozdanými kartami“. Viktorija Gaina zařazuje tuto techniku do své práce s mladými dospělými, ale nedoporučovala využívat podobné karty při práci s teenagery (prioritně z důvodu jejich vysoké emocionální zátěže). Při tomto workshopu jsem si uvědomila, jak moc je důležité hledat světlé stránky v temných okamžicích.

Pavla Frňková, Veronika Kirchnerová, Michaela Mrázová

Na Cross Border seminář jsme se vypravily se záměrem setkat se s kolegy z oboru nad společnými tématy, vzájemně se inspirovat a sdílet zkušenosti ze světa kariérového poradenství a kariérového vzdělávání. Domnívám se, že naše očekávání se naplnila dokonce nadmíru. Na semináři jsme vedly workshopy „Creation of career guidance system at schools“. Cílem našeho workshopu bylo podrobně seznámit účastníky s procesem vytváření koncepce kariérového poradenství na středních školách

v Jihomoravském kraji, kterému se věnujeme již třetím rokem. Účastníkům jsme také poskytly materiály (formou sebezkušenostních technik a pracovních listů), které se nám osvědčily při práci s pedagogy ve školách. Metodiku k tvorbě koncepce kariérového poradenství na školách máme zveřejněnu v českém jazyce na našem webu [zde](#).

Lucie Zárubová

Zúčastnila jsem se čtyř workshopů: workshopu Margit Pichler „Career guidance moving towards the new normal by developing effective strategies of orientation, decision-making and coping“, Juliji Pirnat a Daši Babič „Managing career uncertainty and career transitions with Time perspective questionnaire“, Viktoriji Gainy „Let’s play! Metaphorical cards as a tool of resource exploration“ a workshopu pod vedením Tihany Hrkač „Be your superhero“.

Margit Pichler nabídla „posilující“ a „expertní“ model pro kariérové poradenství. Pro zefektivnění osobního vedení klientů nabídla PERMA model učení (P – pozitivní emoce, E – posílení silných stránek, R – co je pro mě ve vztazích důležité, M – co mi v životě dává smysl, A – jaké mám cíle a jaké kroky pro ně budu podnikat).

Julija Pirnat a Daša Babič nám představily karty „Point of you“ a ve dvojici jsme si vyzkoušeli práci na modelových případech. Na ukázkách ze Zimbardova experimentu s dětmi a odměnou nám předvedly rozdělení časové orientace na pozitivní a negativní minulost/současnost/budoucnost a jak se liší přístupy těchto dvou pomyslných skupin lidí.

Viktorija Gaina nám ukázala, jak pracovat s kreativními kartami „Tava pasaule“ ohledně řešení vnitřních konfliktů a problémů, jak je sdílet se skupinou a posunout se v nahlížení na své niterní problémy pomocí skupinové interakce.

Jana Klekar

Svoji zkušenost bych rozdělila do dvou úrovní: síťování a workshopy. Z hlediska síťování to určitě byla skvělá příležitost setkat se s reprezentanty a nadšenci kariérového poradenství z jiných zemí i z ČR. Díky diskuzím na chodbách a při snídani jsem zjistila, že již mnoho inspirujících nástrojů je „tzv. doma“. Za zmínku stojí platforma StartID kolegů z Brna, na které pracují a dále ji rozvíjejí. Vidím zde skvělý potenciál ve smyslu digitalizace portfolia studenta a využití platformy pro propojení s firmami při hledání praxe nebo zaměstnání.

Asi jsem zaujatá, ale pro mne nejlepší workshop byl od reprezentantů ze Slovenska. Jejich neuvěřitelná prezentace byla plná dat a faktů uvedených do kontextu a ve srovnání s dalšími státy. Jejich tématem bylo poradenství a podpora zaměstnanosti lidí s neurodiverzitou. Komplexně propojili organizace, které se tématem zabývají, a holisticky pokryjí cestu k jejich cíli – do roku 2025 najít práci každému druhému klientovi z této cílové skupiny. V prvním roce odešlo do důchodu 60 tis. lidí a jen 30 tis. nových lidí vstoupilo na trh práce. Přitom z 250 tis. lidí pobírajících invalidní důchod může 155 tis. pracovat.

Olga Daşkin

Osobně pro mne bylo velmi zajímavé vidět naživo, byť online, profesora Normana Amundsena v rámci jeho úvodní přednášky a cvičení zaměřeného na plánování změn. To jsem hned využila ve své praxi a za pár dní jej zkoušela ve třídě se studenty.

Nadšená jsem odcházela z workshopu rakouské kolegyně **Margit Pichler**, která představila jejich vzdělávací program **PermaTeach** založený na principech pozitivní psychologie Martina Selingmana. Celý workshop byl vlastně velmi milým sebepotvrzením, neboť do velké míry kopíroval to, co se studenty sama dělám a to, jak jsem postavila Osobnostně sociální výchovu na pražském Gymnáziu Na Zatlance. Věřím, že se s Margit Pichler ještě setkám, protože bych ráda přenesla do ČR jejich model vzdělávání učitelů.

Další inspirací a propojením s kolegy byla lekce pokeru tak trochu jinak pod taktovkou **Viktorije Gai-ny**. Metoda, která byla založena na metafoře a imaginaci, pracuje s nutností se něčeho vzdát, ne/využít příležitosti riskovat a zároveň hrát s tím, co máme k dispozici. Velmi silná technika, díky níž jsme se všichni otevřeli tak, jak jsme si na začátku ani neuměli představit, a šli do hloubky, jakou nikdo z nás nečekal. S vlastními kartami – fotkami, se kterými pracuji ve škole, využiji tuto metodu ve volitelném semináři Open Space. Studenti tak budou reflektovat svou dosavadní práci na individuálním projektu, pokrok, překážky a vyvstávající otázky.

Jak je z předcházejících stránek zřejmé, Cross Border seminář přinesl účastníkům z České republiky i ze Slovenska nejen praktické poznatky a zkušenosti, ale i možnost navázat mezinárodní kontakty s ostatními profesionály. Za obě centra Euroguidance se těšíme na zážitky českých a slovenských kariérových poradců z Cross Border semináře 2023, který se uskuteční v Německu.

Autoři

Mgr. Dominika Maria Brol

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, Bratislava I.
kariernyporadca.bratislava@gmail.com

Mgr. Miroslav Litavský

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, Košice
litavsky@centrumke.sk

Helena Pechová

NPI ČR, Centrum Euroguidance, Praha
helena.pechova@npi.cz

Mgr. František Hodný

Moravskoslezský pakt zaměstnanosti,
Ostrava
fhodny@mspakt.cz

Ing. Kateřina Tvrdá

Moravskoslezský pakt zaměstnanosti,
Ostrava
ktvrda@mspakt.cz

Ing. Lucie Václavková, Ph.D.

kariérová poradkyně
lucie@vaclavkova.com

Mgr. Pavla Frňková

JCMM, z. s. p. o.
pavla.frnkova@jcmm.cz

Mgr. et Mgr. Veronika Kirchnerová, Ph.D.

JCMM, z. s. p. o.
veronika.kirchnerova@jcmm.cz

Bc. Michaela Mrázová

JCMM, z. s. p. o.
michaela.mrazova@jcmm.cz

Ing. Bc. Lucie Zárubová

kariérová poradkyně
lucka.zarubova@seznam.cz

Jana Klekar, BA

kariérová poradkyně
jana@klekar.cz

Mgr. Olga Daskin

Gymnázium Na Zatlance, Praha
olga.daskin@zatlanka.cz

Citujte

Brol, D., M., Litavský, M., Pechová, H., Hodný, F., Tvrdá, K., Václavková, L., Frňková, P., Kirchnerová, V., Mrázová, M., Zárubová, L., Klekar, J., & Daškin, O. (2022). Správa zo seminára Cross Border: nádej v čase neistoty. *Kariérové poradenstvo v teórii a praxi* [online], 11(22), 92–95. Dostupné z <https://www.euroguidance.cz/publikace.html>